

HORIZONT 2022/11

Migrációkutató Intézet

Gönczi Róbert: [Egy pillantás a Dnyeszter jobb partjára – A menekülthelyzet kezelése Moldovában](#)

Gönczi Róbert: Egy pillantás a Dnyeszter jobb partjára – A menekülthelyzet kezelése Moldovában

1. BEVEZETÉS

Másfél hónapja tart Oroszország ukrajnai inváziója, amely nyomán eddig több mint 4,3 millió ember hagyta el keleti szomszédunkat.¹ A többiek szerint Európa második világháború óta átélt legnagyobb menekültválsága komoly kihívást jelent a szomszédos államoknak. Az Ukrajnában élők még ma is főként belföldön keresnek menedéket, sokan azonban inkább külföldre távoznak a rakétatámadások miatt.² A menekülők elsősorban Lengyelországot választják, azonban március végéig lakosságárányosan Moldovába érkeztek a legtöbben.³ Az Európai Unió aktivált egy védelmi irányelvet is, melynek értelmében az ukrán állampolgárok akár három évig is a fogadó országokban élhetnek és dolgozhatnak.⁴ Bár az unió indított kezdeményezéseket, mint pl. zöld folyosókat, az EU Szolidaritási Platformja által megvalósított légi hidat, illetve az EU polgári védelme és a Frontex is telepített kapacitásokat Moldovába, a kis kelet-európai ország nem uniós tagként gyakorlatilag egyedül kénytelen megbirkózni az orosz támadás menekültügyi következményeivel.⁵

¹ UNHCR DATA 2022.

² GILCHRIST 2022.

³ NYILAS – HUSZTI 2022. Azóta ebben a számban Magyarország átvette a vezetést. (MANDINER 2022B.)

⁴ GILCHRIST 2022.

⁵ UNHCR 2022B.

ABSZTRAKT

Az immár másfél hónapja tartó ukrajnai háború miatt nehéz helyzetbe került Moldova. A kis kelet-európai állam komoly kihívásokkal szembesül a kontinens modernkori történelmének egyik legsúlyosabb menekültválsága nyomán. Az eddig több mint 400 ezer embert fogadó Moldova állami rendszerei már most rendkívül leterheltek, az ország közel lehet kapacitásainak kimerüléséhez. Az országnak érdemi külső pénzügyi segítségre van szüksége, hogy a továbbiakban is kezelni tudja a tömeges érkezéseket. Mindeközben geostratégiai szempontból is nehéz helyzetben van, hiszen fél szemmel a Dnyeszter jobb partján fekvő oroszbarát szakadár moldáv államot, a Dnyeszter Menti Köztársaságot is folyamatosan figyelnie kell.

2. LAVÍROZÁS A TELJES KAPACITÁSHIÁNY SZÉLÉN

Moldova napról napra egyre súlyosabb menekültáradattal kénytelen szembenézni. Eddig több mint 400 ezer ember menekült el Ukrajnából Moldova felé, több mint 110 ezren pedig úgy döntöttek, hogy ott is maradnak. Az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (UNHCR) közép-európai irodájának adatai szerint az országban tartózkodó menekültek⁶ Moldova lakosságának egyhatodát teszik ki,⁷ ami komoly kihívást jelent a kevés erőforrással rendelkező kis kelet-európai ország számára. Ráadásul, mint az Economist Intelligence Unit (EIU) megbecsülte, a menekültek ellátása kifejezetten drága is, amit az eddigi információk alapján szerény külső anyagi támogatás mellett kell megoldaniuk.⁸ A gyenge közbiztonsággal, egészségügyi ellátással és oktatással rendelkező Moldova legalább annyira függ éppen ezek miatt a menekültválság uniós kezeléstől, mint annak leginkább érintett tagállamai (Lengyelország, Magyarország, Románia és Szlovákia). Ezzel kapcsolatban Nicu Popescu, Moldova külügyminisztere megjegyezte, országa lassan kifogy menekültellátási képességeiből – főként a felhasználható helyszínekből és eszközökből.⁹ Az UNHCR március 15-én sajtóközleményben ismertette, hogy az ország kapacitásai hivatalosan is túlterhelté váltak.¹⁰ Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) vezetője, Hans Kluge pedig arra kérte a világ vezetőit, hogy ott támogassák Moldovát, ahol csak tudják.

Átfogó kutatás mindeddig nem készült arról, hogy mennyi menekült tervez Moldovában maradni, illetve hányan használják csak tranzitországgként. Azonban a HelpAge készített e tárgyban egy felmérést a 60 évnél idősebb érkezők között, mely sok érdekes információra világít rá.¹¹ Kiderül belőle többek között, hogy a legtöbb idős menekült Ukrajna szomszédos területeiről érkezik, pl. Odesszából, de egyre növekszik a távolabbi nagyvárosokból, például Kijevből vagy

⁶ Az elemzésben nem szigorú nemzetközi jogi értelemben használjuk a „menekült” kifejezést, hanem praktikus-tartalmi kategóriaként.

⁷ FOARFÁ 2022.

⁸ Az EIU szerint ötmillió menekült támogatása 50 milliárd euró körül mozog. Ezzel szemben az EU eddigi teljes felajánlása minden résztvevő félnek összesen 500 millió euró volt. Ebből az Ukrajnának és Moldovának utalt összeg 90 millió euró, amely gyakorlatilag egyenesen ENSZ-ügynökségekhez és helyi civil társadalmi szervezetekhez került az állam helyett. (GILCHRIST 2022., JOLIS - ERIZANU 2022.)

⁹ 168 ÓRA 2022.

¹⁰ WALLIS 2022.

¹¹ HELPAGE 2022.

Dnyipróból útra kelők száma is. Az idős menekültek 56%-a számolt be arról, hogy nem tervez három hónapnál tovább Moldovában maradni, ugyanakkor 17%-nak ez volt a célország, míg 27% egyelőre nem döntötte el, hogy tovább utazzon-e. Az idős menekültek 62%-a gyermekkel utazik, 10% viszont egyedül. Bár ez kifejezetten a 60 évnél idősebb menekültek körében végzett felmérés volt, a vándorlás irányának adatait lehet általánosítható információként kezelni, hiszen jellemzően ez a korosztály kevésbé mobilis, mint a fiataloké, így nagy valószínűséggel a számok ott még magasabb lehetnek.

Moldova lakossága eddig mintegy 15%-kal nőtt a menekültek miatt. Ez hatalmas terhet ró az államra, sok szervezet úgy véli ugyanakkor, hogy jót tene a nemzeti fejlesztési projekteknek, például az infrastruktúra-fejlesztésnek, ha a menekültek egy része mégis úgy döntene, hogy inkább Moldovában marad.¹² Annak érdekében, hogy a menekültek ne utazzanak tovább, hanem otthonosan érezzék magukat Moldovában is, több oktatási és egészségügyi programot is indítottak nemzeti és nemzetközi szinten. Az Egyesült Nemzetek Népesedési Alapja (UNFPA) például 41 intézetet támogat, köztük a Fiatalbarát Egészségügyi Klinikát is, amely pszicho-szociális támogatást nyújt a menekülteknek.¹³ Hasonló módon, az Egyesült Nemzetek Közös HIV/AIDS-programja (UNAIDS) már a válság kezdete óta együttműködik a helyi Iniciatíva Pozitív nevű civil szervezettel, hogy a menekültek hozzáférjenek minden HIV-vel és tuberkulózissal kapcsolatos szolgáltatáshoz (pl. antiretrovirális tesztek, opioid helyettesítő terápiák, HIV- és tuberkulózisztesztek stb.).¹⁴ A finanszírozásba az UNAIDS mellett beszállt az AIDS, a Tuberkulózis és a Malária Elleni Küzdelem Globális Alapja, az Egyesült Nemzetek Gyermekalapja és az Egészségügyi Világszervezet is.

3. OROSZBARÁT SZAKADÁR ÁLLAM A DNYESZTER JOBB PARTJÁN

Moldova egy 2,6 millió lakosú állam Kelet-Európában. Hasonlóan Ukrajnához (ahol 2001 óta nem tartottak cenzust), a legutóbbi, 2014-es népszámlálás óta vélhetően már nem élnek ennyien az országban, főként a munkavállalási célú kivándorlás és az alacsony gyermekvállalási kedv

¹² LEDUC – PIASECKA 2022.

¹³ A menekültek közül sokan szorongással és rettegéssel küzdenek. (UNFPA 2022.)

¹⁴ UNAIDS 2022.

(értsd: természetes népességfogyás) miatt. Moldova egykoron szovjet tagköztársaság volt, függetlensége elnyerése óta pedig történelme igen terhelt volt, főként a területén létrejött szakadár állam, a Dnyeszter Menti Köztársaság (Dnyesztermente) miatt. Dnyesztermente területe körülbelül Győr-Moson-Sopron megyéével egyezik meg.¹⁵ A szakadár államnak 460 ezer lakosa van, melynek egyharmadát oroszok, egyharmadát moldávok és egyharmadát egyéb népek, főként bolgárok, gagauzok és fehéroroszk teszik ki.¹⁶ A terület függetlenségéért 1993-ban Dnyesztermente és Moldova rövid, ám véres háborút is folytatott, melyet végül a *de facto* köztársaság nyert meg orosz segítséggel. Dnyesztermente elnyerte függetlenségét, melyet azonban mindeddig senki nem ismert el – még a Donyecki és Luhanszki Népköztársaságokat elismerő Oroszország sem.¹⁷ A terület azóta energiával, fegyverraktárral és orosz alakulatokkal tartja fenn függetlenségét.¹⁸ A kis kelet-európai *de facto* állam töretlenül oroszbarát, külsőségeiben teljes mértékben a szovjet hagyományokra épít.¹⁹ 2000-ben a két terület – Moldova és Dnyesztermente – közel állt az egyezséghez (egyesülés és föderatív átalakulás), azonban Chişinău végül kihátrált a megállapodásból. Dnyesztermente a kelet-európai folyamatokban az ukrajnai háború kirobbanásával kiemelt fontosságúvá vált.²⁰

4. AZ ÚT EURÓPÁBA

¹⁵ NYILAS – HUSZTI 2022.

¹⁶ Románia 1918-ban foglalta el Besszarábiát Oroszországtól, melyet végül 1940-ben szerzett csak vissza a Szovjetunió. A románok a II. világháború során még egyszer a Dnyeszteren túlra szorították a szovjet alakulatokat. A szovjetek nem szerették volna, hogy a médiában vereségként jelenjen meg a terület elvesztése, ezért a Dnyeszteren túl létrehoztak egy proto-moldáv tagköztársaságot – igaz, román-moldáv lakossága nem igazán volt, helyette ukrán-többségű terület volt. Ez a tagköztársaság volt a Moldáv Autonóm Szovjet Szocialista Köztársaság (MASZSZK). Miután 1944-ben a mai Moldova egésze szovjet fennhatóság alá került, az MASZSZK-t beolvastották a frissen létrejött Moldáv Szovjet Szocialista Köztársaságba (MSZSZK), azonban szuverenitását részben megtarthatta, illetve lakosságában főként nem moldáv maradt. A helyi ukrán, orosz és fehérorosz lakosság viszont így kisebbséggé vált a teljes országban. Ekkortól datálható a feszült viszony az egykori MASZSZK és az egykori MSZSZK minden további területe között, mely az 1990-es években csúcsosodott ki, a Szovjetunió bukását követően. Az egykori MASZSZK területek szinte teljes egészében lefedik a mai Dnyesztermente területét. (NANTOI 2008.)

¹⁷ NYILAS – HUSZTI 2022.

¹⁸ Dnyesztermente a gáznak és az áramnak köszönhetően tartja fenn különleges státuszát: mind az orosz gázvezetékek rajta futnak keresztül, mind az ország egyetlen vízerőműve, a Dubásari-erőmű is a területén található. Emellett Dnyesztermentén van Európa egyik legnagyobb fegyverraktára, amelyet még a szovjetek hoztak létre az 1990-es évek elején Kelet-Németországból, Csehszlovákiából és Magyarországról kivont fegyverek raktározásával. A 21 ezer tonnás fegyverkészlet mellett 1700 „békefenntartó” orosz és fehérorosz katona is folyamatosan jelen van a szakadár állam területén. 2014-ig az alakulatokat ukrán területen váltották, azóta pedig repülőn keresztül történnek a váltások. (NYILAS – HUSZTI 2022.)

¹⁹ Nemzeti lobogója pl. a volt Moldáv SZSZK zászlaja.

²⁰ NYILAS – HUSZTI 2022.

Moldova kiemelt figyelmet fordít az idősekre, a kisgyermekes családokra és az egyedül érkező nőkre.²¹ Állami statisztikák szerint a Moldovába menekülők 89%-a nő vagy gyermek.²² A menekültek többsége délről érkezik Moldovába, ugyanis sokan Odesszán keresztül tudják leggyorsabban elhagyni a konfliktusba került államot Herszonból, Mariupolból és Harkivból. A moldovai hatóságok gyorsan reagáltak, sátoztáboraik február 24. óta működnek.²³ Ezen táborokban a fűthető sátrak mellett orvosi ellátáshoz és meleg ételhez juthatnak a menekültek. Emellett Moldova teljes területén elérhető kedvezményes szállások, ingyenes vacsorák és SIM-kártyák az ukrainai menekültek számára. A legnagyobb menekülttáborokat Palancában – közvetlenül az ukrán-moldáv határon – és Chişinăuban, a Moldexpo kiállítási központ területén húzták fel.²⁴ Egyes információk szerint ugyanakkor az érkezők kétharmada helyi lakosoknál talált átmeneti szállást. Az elszállásolás, a fordítás, az étellemezés és közlekedés zavartalan működtetése érdekében a kormány szorosan együttműködik a civil szférával. Az ENSZ-ügynökségek, az INGO-, illetve NGO-partnerek erőfeszítéseinek koordinálását a Belügyminisztérium, a Munkügyi és Szociális Minisztérium, az Egészségügyi Minisztérium, az Oktatási és Kutatási Minisztérium, a moldovai határrendészet, valamint a helyi hatóságok támogatják.²⁵ A moldáv kormány igyekezett megfelelő környezetet teremteni a partnerek számára a hatékony működéshez és a válaszlépések fokozásához. Moldova az egyetlen Ukrajnával szomszédos ország, ahol – a moldáv kormány kérésére – a Világélemezési Program (WFP) is támogatást nyújt a menekülteknek.²⁶

Moldova legfrekvenciáltabb határátkelőhelye a jelenlegi konfliktus szempontjából a déli Palanca, amely mindössze 50 kilométerre található Odesszától, az eredetileg egymillió ukrán nagyvárostól. A Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) és az UNHCR megbeszéléseket folytatott a chişinăui kormánnyal annak érdekében, hogy a jelenleg is nyitva levő határátkelőhelyeken felül

²¹ FOARFĂ 2022.

²² UNHCR 2022B.

²³ NYILAS – HUSZTI 2022.

²⁴ LEDUC – PIASECKA 2022.

²⁵ UNHCR 2022B.

²⁶ JOLES – ERIZANU 2022.

– melyet nehezít a dnyesztermenti helyzet (lásd Pervomajszk-Kucsurgan határátkelőhely lezárása²⁷) – átmeneti átkelőpontokat is megnyissanak, lerövidítve ezzel a várakozási időt. Az átmeneti átkelőpontokon mobil olvasórendszerrel biztosítanak az érkezők gyors és hatékony belépését, valamint hatóságok általi regisztrációját.²⁸ A regisztrációs rendszer segítségével továbbá minden menekült azonnal információt kapna arról, hogy hova kell mennie és mit kell tennie az azonnali ellátásért. Az Európai Bizottság és az Európai Unió Tanácsának döntése értelmében az EU és Moldova emellett megerősítette határellenőrzési együttműködését a Frontex segítségével a státusmegállapodás keretei közt.²⁹ A március 14-én megkötött státusmegállapodás a 2008-as munkamegállapodás kibővítése lett. A munkamegállapodás értelmében Moldova 2008 óta együttműködik a Frontexszel információcserében, képzésben és közös operatív intézkedések terén. A státusmegállapodás segítségével azonban hatékonyabban tudják majd a hatóságok kezelni a menekültválságot és az orosz fenyegetés állandó monitorizálását.³⁰ A határigazgatási feladatok ellátásában és a gyorsabb reakcióidő biztosításában pedig külföldi alakulatok fogják segíteni moldáv kollégáikat, így pl. osztrákok, franciák, németek és norvégok.³¹

Moldova déli határátkelőhelyeiről a legtöbben Románia felé indulnak tovább, amely egy minimum ötórási út.³² A menekültek számára ingyenes autóbuszos transzferek érhetőek el a szomszédos uniós tagállamba. A transzfert Moldova, az UNHCR, az IOM és Románia finanszírozza.³³ Sokan választják ugyanakkor a moldáv fővárost is, ami miatt az eredetileg 670 ezres városban mára gyakorlatilag elfogytak a szállodai helyek, főként, hogy több vendéglátó is kedvezményes vagy ingyenes lehetőségeket biztosít az ukránoknak.³⁴ A legnépszerűbb romániai célpont Huși, melyet az albițai határátkelőhelyen keresztül érhetnek el a menekültek. Huși körülbelül 230 kilométerre fekszik Palancától. Palancából Albița naponta több járat is indul,

²⁷ A Nemzetközi Közúti Szállítási Szövetség információi szerint a Dnyesztermente és Ukrajna közötti Pervomajszk-Kucsurgan határátkelőhely indok nélkül zárva tart a konfliktus kezdete óta (IRU 2022.), annak ellenére, hogy részese az EUBAM-misszióknak (az Európai Unió Határmenti Segélymissziója Moldovában és Ukrajnában). (EUBAM 2017.)

²⁸ IOM 2022A.

²⁹ EU NEIGHBOURS EAST 2022.

³⁰ AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA 2022.

³¹ ECRE 2022.

³² FOARFĂ 2022.

³³ I.M.

³⁴ NYILAS – HUSZTI 2022.

egy-egy konvojban nyolc busszal, amely 250 embernek – elsősorban az említett csoportoknak – biztosít ülőhelyet.³⁵ Huşiból sokan indulnak Bukarest vagy az Európai Unió nyugati tagállamai felé. A menekülteket Huşiban tranzitközpont várja, amelyet a Román Sürgősségi Helyzetek Osztálya működtet az UNHCR-rel és az IOM-mel közösen.³⁶ Itt minden menekült kap szállást és ellátást is, amennyiben igényük van rá. Az UNHCR és az IOM munkatársai az út teljes hosszán a menekültek rendelkezésére állnak, hogy tanácsokat és aktív segítséget nyújtsanak főleg olyan témákban, mint a gyógyszerek, ingyenes utazási jegyek és SIM-kártyák elérhetősége.³⁷

Hatalmas segítséget jelent a hatóságoknak az EU Szolidaritási Platformja által megvalósított első humanitárius léghíd is Moldova és az Európai Unió tagállamai között.³⁸ A léghíd ötletének megvalósítását üdvözölte és támogatta az UNHCR és az IOM is. Az UNHCR és az IOM igyekszik továbbra is minden támogatást megadni a kevés kapacitással rendelkező kelet-európai ország számára. Az UNHCR segít azonosítani a kiszolgáltatott menekülteket, illetve együttműködik az IOM-mel, az Európai Bizottsággal és az uniós tagállamokkal annak érdekében, hogy egyre több és több transzfert indíthassanak nyugatra, például Románia felé. Az ENSZ szervezete emellett igyekszik folyamatosan tájékoztatni a menekülteket a fogadó országok törvényeiről, befogadókapacitásairól, illetve általános menekültügyi feltételeikről, hogy a bajbajutottak megalapozottabb döntéseket hozhassanak az utazással kapcsolatban.

5. MINDEN SZEM ODESSZÁRA SZEGEZŐDIK

A moldovai hatóságok fő aggodalma a kialakult menekültválság és a háború jelenléte kapcsán az emberkereskedelem és a nemi erőszak fellángolása,³⁹ illetve Dnyesztermente stratégiai elhelyezkedése és *de facto* státusza. Oroszország ugyan nem határos Moldovával, így

³⁵ IOM 2022A.

³⁶ FOARFĂ 2022.

³⁷ Egyes információk szerint párhuzamosan Ukrajnába irányuló migrációs trendről is beszámolhatunk, ugyanis sok külföldön munkát vállaló ukrán állampolgár tér haza, hogy segítse hazáját a kialakult helyzetben, de több menekült is visszafordult a nehéz körülmények ellenére is. (THE NATION THAILAND 2022.)

³⁸ UNHCR 2022A.

³⁹ IOM 2020B.

Dnyesztermentével sem, azonban már hosszú ideje Odessza közvetlen szomszédságában folyik a konfliktus (pl. Mikolajiv).⁴⁰ Mindemellett nemrég aggasztó hírek jelentek meg Fehéroroszországban, ahol a helyi nemzetbiztonsági tanács üléséről kiszivárgott egy kép, amelyen hadászati nyíl mutat Odesszából Moldova területére.⁴¹ A moldáv fegyveres erők komoly aggodalmuknak adtak hangot, hogy amennyiben Odessza elesik, a következő célpont könnyen hazájuk lehet. Nem kedvez ennek a helyzetnek az egyre feszültebb légkör Chişinău és Dnyesztermente között sem. Moldova elnöke, Maia Sandu nemrég felszólította az oroszokat az ENSZ-közgyűlésén, hogy azonnal vonuljanak ki Dnyesztermentéről, a tiraspoli szakadárkormány pedig államiságuk elismerését követelte Chişinăutól.⁴² Az orosz védelmi minisztérium ráadásul korábban bejelentette, hogy dnyesztermenti békefenntartóik egyik műveleti csoportjának monitorizált lövészdandárja „különleges gyakorlati képzést” tartott a szakadár régióban, ami tovább növelte a feszültséget.⁴³

Az országon belüli *de facto* határ egyelőre stabil, azonban a kialakult helyzet rendkívül aggasztó a moldáv államvezetés számára. A kiszámíthatatlan ukrajnai helyzet önmagában is súlyos kockázatokat hordoz a moldávok számára (rontva az előrejelzést és tervezést). A fegyveres erők éppen ezért jelenleg elsősorban Odesszára figyelnek, ugyanis az ukrán nagyváros eleste esetén teljes körű mozgósításba kell kezdeniük. Mindemellett Odessza megtámadása Popescu szerint „elsőpró menekültáradatot” és „teljes humanitárius katasztrófát” jelentene Moldova számára, ami tovább súlyosbítaná a helyzetet.⁴⁴ A béke fenntartása érdekében éppen ezért Moldova egész területén szükségállapotot és légtérzárakat léptettek életbe.⁴⁵

6. NEMZETKÖZI TÁMOGATÁS ÉS DEZINFORMÁCIÓ

Annak érdekében, hogy támogatásáról biztosíthassa a moldáv lakosságot, Antony Blinken amerikai külügyminiszter márciusban Moldovába látogatott, ahol találkozott többek közt Maia

⁴⁰ NYILAS – HUSZTI 2022.

⁴¹ TAR 2022.

⁴² MANDINER 2022A.

⁴³ G.M. 2022.

⁴⁴ 168 ÓRA 2022.

⁴⁵ Mindeközben Vadim Krasznoszelszki, Dnyesztermente elnöke nem jelentett be szükségállapotot. (G.M. 2022.)

Sandu elnökkel és Natalia Gavriľița kormányfővel is.⁴⁶ Kijelentette, hogy Moldova támogatása prioritás Washington számára, éppen ezért elkülönítettek egy 18 millió dolláros gyorssegélyt a kis kelet-európai ország számára. A pénz főként az energiaszektor diverzifikálására, a menekültválság kezelésére, illetve a háború megelőzésére lesz fordítva. Moldova egyébként saját védelme érdekében a mostani helyzetben is elővette immár 25 éve sikeresen alkalmazott „hintapolitikáját”, melynek értelmében a jelenlegi „Európa-párti” moldáv kormány támogatja az ország uniós csatlakozását, ugyanakkor elutasítja a NATO-csatlakozást.⁴⁷

Komoly aggodalomra ad okot a régióban tapasztalható dezinformációs kampány mértéke is.⁴⁸ Szakértők szerint a moldovai közösségek ellen intézett megtévesztő „hadjárat” jelentős és aggasztó mértékű. Ennek egyik mintapéldáját jelentik a moldovai közösségi médiában keringő videók, amelyek arról szólnak, hogy moldávok ukrán menekültekre panaszkodnak. Az ok változatos ezekben a videóknak: van, aki az ukrán menekültek hálátlanságára, agressziójára vagy ruszofóbiájára panaszkodik.⁴⁹ A vírusként terjedő, manipulált videók ukránellenes hangulatot igyekeznek kialakítani. A dezinformáció sikerét megelőzendő a moldáv kormány rendkívüli helyzetekkel foglalkozó bizottsága ismét hatályba helyezte azt a rendeletet, amely betiltja a híradásokat azokból az országokból, amelyek nem ratifikálták a határokon átnyúló televíziózásról szóló európai egyezményt. Ilyen állam Oroszország is.⁵⁰

7. ÖSSZEGZÉS

Moldova egyedi helyzetbe került az ukrajnai háború kitörése kapcsán. Nemcsak szembe kell néznie a többiek szerint a második világháború óta eltelt időszak legnagyobb európai menekültválságával, de folyamatosan figyelnie kell az orosz csapatok mozgását is szuverenitásának megőrzése miatt. Az ország nehezen tudja kezelni a menekültáradatot, leginkább azért, mert csekély

⁴⁶ LEE 2022.

⁴⁷ A klasszikus Európa-párti/Oroszország-párti megnevezés nem teljesen állja meg a helyét Moldova esetében. A tradicionális Európa-pártisággal szemben a moldovai „nyugati” pártok (pl. PAS vagy DA) inkább a Romániával való egyesülés gondolatát támogatják, míg az Oroszország-párti erők (pl. PSRM, Șor vagy PCRM) egyfajta szuverenista politikát képviselnek el. (ANTAL 2020.)

⁴⁸ JOLIS – ERIZANU 2022.

⁴⁹ I.M.

⁵⁰ A döntés meghozásáig Moldova 10 legnézettebb csatornája közül négy orosz televízióadókat újraszűrtetését sugározta, némi helyi tartalommal kiegészítve. (JOLIS – ERIZANU 2022.)

erőforrásokkal rendelkezik. Mindeközben a chişinăui vezetésnek folyamatos készenlétben kell állnia, hiszen a Dnyeszter keleti felén található szakadár állam, a Dnyeszter Menti Köztársaság oroszbarát félként bármikor beszállhat az ukrajnai konfliktusba. Ezt a félelmet folyamatosan táplálják a különböző sajtóhírek is.

Moldovának azonnali uniós támogatásra van szüksége az eddig biztosított források mellett, illetve különböző garanciákra, hogy a környező államok segítik megőrizni a szuverenitását. Pozitív fejlemény, hogy Németország nemrég bejelentette: szövetségeseivel együtt 695 millió eurót különítettek el Moldova menekültügyi kihívásainak támogatására.⁵¹ Amennyiben egy szerencsétlen forgatókönyv esetén a háború eszkalálódik és Moldova közvetlenül érintett lesz benne, annak nemcsak menekültügyi szempontból lenne katasztrofális következménye, de – főként Románia kapcsán – az egész régiónk óriási biztonsági és háborús kockázatokkal szembeesülne.

⁵¹ DW 2022.

FELHASZNÁLT IRODALOM

168 ÓRA (2022): *Lassan „megtelik” Moldova.* 2022.03.13. Forrás: <https://168.hu/kulfold/lassanmegtelik-moldova-229212> (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

ANTAL, Róbert-István (2020): *Miért lesz jó az erdélyi magyaroknak, ha Moldova és Románia egyesül?* Azonnali, 2020.11.16. Forrás: https://azonnali.hu/cikk/20201116_miert-lesz-jo-az-erdelyi-magyaroknak-ha-moldova-es-romania-egyesul?utm_source=mandiner&utm_medium=link&utm_campaign=mandiner_202203 (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA (2022): *Moldova: Oroszország Ukrajna elleni inváziójára figyelemmel a Tanács határozatot fogadott el a Frontex általi operatív támogatásról szóló megállapodás aláírásáról.* 2022.03.17. Forrás: <https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2022/03/17/moldova-council-adopts-decision-to-sign-agreement-for-frontex-operational-support-in-light-of-russia-s-invasion-of-ukraine/> (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

DW (2022): *Germany and partners pledge €659 million to Moldova to assist with Ukraine refugees.* 05.04.2022. Forrás: <https://www.dw.com/en/germany-and-partners-pledge-659-million-to-moldova-to-assist-with-ukraine-refugees/a-61363339> (Megtekintve: 2022. 04. 07.)

ECRE (2022): *European Ukraine Response: Refugee Arrivals Continue Across Europe.* 2022.03.18. Forrás: <https://ecre.org/european-ukraine-response-refugee-arrivals-continue-across-europe/> (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

EU NEIGHBOURS EAST (2022): *Ukraine: EU proposes further Frontex support for migration management in Moldova.* 2022.03.10. Forrás: <https://eunighbourseast.eu/news-and-stories/latest-news/ukraine-eu-proposes-further-frontex-support-for-migration-management-in-moldova/> (Megtekintve: 2022. 03. 28.)

EUBAM (2017): *EUBAM Statement on joint control at Kuchurhan-Pervomaisk border crossing point.* 2017.07.27. Forrás: <https://eubam.org/newsroom/eubam-statement-on-joint-control-at-kuchurhan-pervomaisk-border-crossing-point/> (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

FOARFĂ, Cristina (2022): *Refugees fleeing Ukraine to Moldova find onward passage to Romania*. UNHCR, 2022.03.15. Forrás:

<https://www.unhcr.org/news/stories/2022/3/6230b8644/refugees-fleeing-ukraine-moldova-find-onward-passage-romania.html> (Megtekintve: 2022. 03. 28.)

G.M. (2022): *Moldova fél, hogy Ukrajna után ő lesz a következő célpont, az oroszok már mozgolódnak*. Népszava, 2022.02.24. Forrás: https://nepszava.hu/3147629_moldovai-koztarsasag-transznisztria-oroszorszag-ukrajna-haboru (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

GILCHRIST, Karen (2022): *Three million migrants have now fled Ukraine —with the majority going to Poland. That could have major repercussions*. CNBC, 2022.03.16. Forrás: <https://www.cnbc.com/2022/03/16/russia-ukraine-war-refugees-flee-to-poland-with-economic-political-impact.html> (Megtekintve: 2022. 03. 28.)

HELPAGE (2022): *Moldova: Rapid Needs Assessment of Older Refugees – 10 March 2022*. Relief Web, 2022.03.10. Forrás: <https://reliefweb.int/report/ukraine/moldova-rapid-needs-assessment-older-refugees-10-march-2022> (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

IOM (2022a): *UN Welcomes and Supports Initiative to Fast-track Transfer of People Fleeing Ukraine to Romania Through Moldova*. 2022.03.10. Forrás: <https://www.iom.int/news/un-welcomes-and-supports-initiative-fast-track-transfer-people-fleeing-ukraine-romania-through-moldova> (Megtekintve: 2022. 03. 28.)

IOM (2020b): *IOM Warns of Increased Risk of Trafficking in Persons for People Fleeing Ukraine*. 2022.03.16. Forrás: <https://www.iom.int/news/iom-warns-increased-risk-trafficking-persons-people-fleeing-ukraine> (Megtekintve: 2022. 04. 07.)

IRU (2022): *Update on Ukrainian border crossings*. 2022.03.04. Forrás: <https://www.iru.org/news-resources/newsroom/update-ukrainian-border-crossings> (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

JOLES, Betsy – ERIZANU, Paula (2022): *The poor help the desperate: Moldova struggles to aid its fleeing neighbours*. The Guardian, 2022.03.25. Forrás: <https://www.theguardian.com/global>

[development/2022/mar/25/the-poor-help-the-desperate-moldova-struggles-to-aid-its-fleeing-neighbours](#) (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

LEDUC, Marine – PIASECKA, Kasia (2022): *In Poland, Romania and Moldova, citizens rally to welcome war refugees from Ukraine.* Equal Times, 2022.03.21. Forrás: <https://www.equaltimes.org/in-poland-romania-and-moldova#.YkK5rnpBzIV> (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

LEE, Matthew (2022): *Blinken vows US support to wary Moldova as Ukraine war rages.* AP, 2022.03.06. Forrás: <https://apnews.com/article/russia-ukraine-europe-migration-antony-blinken-moldova-4d05f109bbed14d43dc2eb10d375e622> (Megtekintve: 2022. 03. 28.)

MANDINER (2022a): *A moldovai elnök felszólította az orosz csapatokat, hogy vonuljanak ki Transznyisztriából.* 2022.03.17. Forrás: https://mandiner.hu/cikk/20220317_a_moldovai_elnok_felszolitotta_az_orosz_csapatokat_hogy_vonuljanak_ki_transznyisztriabol (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

MANDINER (2022b): *Lakosságarányosan eddig Magyarországra érkezett a legtöbb menekült.* 2022.03.28. Forrás: https://mandiner.hu/cikk/20220328_belfold_ukrajna_haboru_menekultek_szentkiralyi_alexandra_humanitarius_tanacs (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

NANTOI, Oazu (2008): *A moldovai államiság dilemmái. Pro Minoritate,* 2008.05.04. Forrás: <https://prominoritate.hu/wp-content/uploads/2019/05/ProMino08-4-05-Nantoi.pdf> (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

NYILAS, Gergely – HUSZTI, István (2022): *Jól kifogtam, Donyeck után Harkivból is menekülök, tessék, most Moldovában vagyok.* Telex, 2022.03.12. Forrás: <https://telex.hu/kulfold/2022/03/12/moldova-menekultek-ukrajna-sajat-szakadarallam-dnyesztermenti-koztarsasag-1> (Megtekintve: 2022. 03. 28.)

TAR, Gábor (2022): *Hatalmas fegyverraktár található abban az országban, amely Vlagyimir Putyin következő célpontja lehet.* Portfolio, 2022.03.06. Forrás:

<https://www.portfolio.hu/global/20220306/hatalmas-fegyverraktar-talalhato-abban-az-orszagban-amely-vlagyimir-putyin-kovetkezo-celpontja-lehet-531155> (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

THE NATION THAILAND (2022): *Increase in traffic at Moldova-Ukraine border as refugees return to Ukraine.* 2022.03.21. Forrás: <https://www.nationmultimedia.com/international/40013623> (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

UNAIDS (2022): *Working together to help refugees in the Republic of Moldova.* 2022.03.24. Forrás: https://www.unaids.org/en/resources/presscentre/featurestories/2022/march/20220324_moldova (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

UNFPA (2022): *“War trauma hunts them all”: Psychosocial support for Ukrainian refugees.* Relief Web, 2022.03.25. Forrás: <https://reliefweb.int/report/moldova/war-trauma-hunts-them-all-psychosocial-support-ukrainian-refugees> (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

UNHCR (2022a): *IOM, UNHCR welcome the first flights of refugees out of Moldova to EU Member States.* 2022.03.22. Forrás: <https://www.unhcr.org/news/press/2022/3/6239dd294/iom-unhcr-welcome-first-flights-refugees-moldova-eu-member-states.html> (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

UNHCR (2022b): *Moldova Refugee Response, Weekly Update 14-21 March 2022.* Relief Web, 2022.03.25. Forrás: <https://reliefweb.int/report/moldova/moldova-refugee-response-weekly-update-14-21-march-2022> (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

UNHCR DATA (2022): *Ukraine Refugee Situation.* Forrás: <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine> (Megtekintve: 2022. 04. 08.)

WALLIS, Emma (2022): *Calls for help as Moldova struggles to cope with Ukrainians fleeing war.* InfoMigrants, 2022.03.24. Forrás: <https://www.infomigrants.net/en/post/39413/calls-for-help-as-moldova-struggles-to-cope-with-ukrainians-fleeing-war> (Megtekintve: 2022. 03. 29.)

HORIZONT ELEMZÉSEK

A Migrációkutató Intézet elektronikus kiadványsorozata

Kiadó: **Migrációkutató Intézet**

Szerkesztés és tördelés: Gönczi Róbert, Janik Szabolcs

Lektorálta: Janik Szabolcs

Borítókép: EPA-EFE/Doru Dumitru

A kiadó elérhetősége: H-1518 Budapest, Pf. 155

Tel.: +36 1 372 0191

E-mail: info@migraciokutato.hu

Az elemzés és annak következtetései kizárólag a szerző magánvéleményét tükrözik, és nem tekinthetők a Migrációkutató Intézet álláspontjának.

© Gönczi Róbert, 2022

© Migrációkutató Intézet, 2022

ISSN 2677-1780